

VEDLEGG

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Utenriksministeren

Utenriks- og forsvarskomiteen
v/leder Ine Eriksen Søreide

Oslo, 26. januar 2022

Uttalelse fra Utenriksdepartementet ang. Dokument 8:56 S (2021-2022) – representantforslag fra representantene Lie, Almeland og Lund

Jeg viser til Dokument 8:56 S (2021-2022), hvor det foreslås at Stortinget ber regjeringen fremme forslag om ratifikasjon av tredje tilleggsprotokoll til FNs konvensjon om barns rettigheter av 1989 og på den måten sikre at Norge tar del i individklageordningen under barnekonvensjonen.

Spørsmålet om Norge skal ratifisere den tredje valgfrie tilleggsprotokollen til barnekonvensjonen om individklageordning, ble behandlet i Stortinget for første gang i 2012. I 2013 ble det foretatt en ekstern juridisk utredning av fordeler og ulemper ved en eventuell tilslutning. I 2014 og 2015 anmodet Stortinget regjeringen om å legge fram sak om blant annet ratifisering av tilleggsprotokollen om individuell klagerett. Dette ble fulgt opp i Meld. St. 39 (2015–2016), som Stortingets flertall sluttet seg til i 2017.

I Meld. St. 39 (2015–2016) ble det på den ene siden bl.a. pekt på at tilslutning til klageordningen ville kunne støtte opp om internasjonal overvåking, og at en klage kunne styrke barnets rettsstilling. På den annen side ble det vist til at det knytter seg «betydelig usikkerhet» til konsekvensene av norsk tilslutning. Mange av bestemmelsene i barnekonvensjonen er vage og skjønnsmessige, og egner seg dårlig for individklagebehandling. Det ble pekt på at komiteens uttalelser ville kunne føre til økt rettsliggjøring og begrensninger i norske myndigheters handlingsrom. Barnets beste ble vurdert, og man pekte på at det både var positive og negative sider ved tilslutning. Ytterligere klagebehandling i en sak av betydning for barnet kan hindre barnet i å innrette seg etter en nasjonal avgjørelse, og foreldre eller andre kan misbruke muligheten til å klage på barnets vegne. Det ble også pekt på at det er forhold ved klageordningen til barnekonvensjonen som medfører særlig usikkerhet med hensyn til om komiteens arbeidsmetoder og ressurser vil være egnet til å sikre en forsvarlig behandling av individklager. Regjeringen fremmet etter dette ikke et forslag om norsk tilslutning.

Postadresse:
Postboks 8114 Dep
0032 Oslo, Norge

post@mfa.no

Kontoradresse:
7. juni plass 1
0251 Oslo

www.regjeringen.no/ud

Telefon:
+47 23 95 00 00
Org. nr.:
972 417 920

Den tredje tilleggsprotokollen er ratifisert av 48 land.¹ Danmark og Finland ratifiserte tilleggsprotokollen om individklageordning i 2015. Sverige og Island har ikke ratifisert. Sveriges Riksdag vurderte dette sist i 2018.²

Fra ikrafttredelsen av individklageordningen i 2014 og frem til 19. januar 2022, har 64 saker blitt registrert i barnekomiteen.³ 21 saker har blitt realitetsbehandlet, 20 saker har blitt henlagt og 23 saker har blitt avvist på bakgrunn av prosessuelle regler.

Flertallet av de realitetsbehandlede sakene er anlagt mot Spania. Flere av disse gjelder metode for aldersfastsetting av flyktninger. Komiteen har også behandlet saker mot Finland, Danmark, Sveits, Belgia og Paraguay. Saken mot Finland (mars 2021) og sakene mot Danmark (november 2020 og mars 2018) gjelder utlendingsspørsmål.

Når det gjelder saker som er blitt avvist av komiteen, skyldes flertallet av avvisningene fra komiteen at nasjonale klageordninger ikke var uttømt. Andre avvisningsgrunner var bl.a. at klagen ble vurdert å være «åpenbart ugrunnet» på grunn av formålet med klagen, fordi klager ønsket å oppnå en rettighet som ikke fremgår av konvensjonen eller fordi klagen ikke viste til forhold som i tilstrekkelig grad indikerte brudd på konvensjonsbestemmelsene.

Som vist til i Meld. St. 39 (2015–2016), egner mange av bestemmelsene i barnekonvensjonen seg dårlig for internasjonal individklagebehandling «fordi de medfører vidtrekkende positive forpliktelser for statene», samtidig som de er «vage og målsettingspregede» og dermed gir staten et betydelig rom for skjønn. Valgene som tas for å oppfylle disse rettighetene beror i stor grad på politiske avveininger og brede prioriteringer, og bør ikke overlates til internasjonale klageorganer.

Praksis fra FNs barnekomité har også vist at komiteen på enkelte punkter tolker konvensjonen på en vidtrekkende måte som ikke er i samsvar med Norge og andre likesinnede staters forståelse. Jeg kan illustrere dette med noen eksempler. I behandlingen av to klagesaker mot Frankrike, uttalte komiteen seg i september 2020 om spørsmålet om jurisdiksjon.⁴ Komiteen kom til at franske barn som befant seg i leire i Syria under kurdisk kontroll, var omfattet av Frankrikes jurisdiksjon etter FNs barnekonvensjon. Denne tolkningen er ikke i tråd med Norges syn. Norge har, som part til barnekonvensjonen og andre menneskerettighetskonvensjoner, plikt til å sikre konvensjonsrettighetene for personer innenfor statens jurisdiksjon. Barna til norske statsborgerne i Syria befinner seg ikke på norsk territorium og faller heller ikke inn under noen av unntakene fra hovedregelen om at en stats jurisdiksjon er begrenset til statens territorium. Norge mener derfor at vi ikke har en forpliktelse etter barnekonvensjonen til å sikre deres konvensjonsrettigheter. Barnekomiteens tolkning vil kunne få vidtrekkende konsekvenser, dersom man skulle legge den til grunn.

¹ Per oktober 2020.

² Socialutskottets betänkande 2018/19: SoU9, som behandlet forslag («motion») 2018/19: 1392.

³ [Jurisprudence \(ohchr.org\)](https://www.ohchr.org/en/jurisprudence/ohchr.org). Oversikt over ventende saker for komiteen finnes her: [CRC Pending Cases | OPIC \(childrightsconnect.org\)](https://www.ohchr.org/en/jurisprudence/ohchr.org)

⁴ L.H., L.H., D.A. v. France, Communication No. 79/2019, and C.D. and A.F. v. France, Communication No. 109/2019. Decision on admissibility, United Nations Committee on the Rights of the Child, 30 September 2020.

Barnekomiteen har for tiden også en sak mot Finland på listen over sine ventende saker⁵. Saken omhandler repatriering av barn med finsk statsborgerskap som for tiden oppholder seg i Al-Hol-leiren i Syria, Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) har også for tiden en sak mot Frankrike til behandling, som gjelder repatriering av barn i Syria. Norge er her blant landene som har intervenert til støtte for Frankrike.⁶

I oktober 2021 uttalte barnekomiteen seg i fem klagesaker mot hhv. Argentina, Brasil, Frankrike, Tyskland og Tyrkia om klimaendringer.⁷ Klagene ble avvist, men komiteen uttalte blant annet at statspartene til konvensjonen kan bli holdt ansvarlig for karbonutslipp som påvirker barn negativt både utenfor og innenfor statens territorium. Komiteen tolket med det både jurisdiksjon og kravet til offerstatus og årsakssammenheng annerledes enn det Norge mener det er holdepunkter for, for eksempel i forbindelse med en av klimaklagesakene mot Norge som for tiden er til behandling i EMD.⁸

Vi har mer kunnskap nå om praksis i barnekomiteen enn det som var tilfellet da Stortinget sist hadde saken til behandling. Praksis i barnekomiteen viser at det var grunnlag for de bekymringene som ble løftet i stortingsmeldingen.

Selv om Norge allerede er folkerettslig bundet av barnekonvensjonen, og en eventuell tilslutning til tilleggsprotokollen om individklageordningen ikke i seg selv ville innebære nye rettigheter, så vil implikasjonene av dette likevel være uforutsigbare og kunne ha konsekvenser for Norges handlingsrom.

Barnekomiteens uttalelser er ikke rettslig bindende for Norge, men det vil være en forventning om at uttalelsene følges opp. Norske domstoler legger også etter omstendighetene betydelig vekt på konvensjonsorganenes relevante uttalelser når de tolker og anvender ulike FN-konvensjoner. Dette gjør komiteens vidtgående forståelse av konvensjonen, særlig problematisk.

Dette er blant hovedgrunnene til at jeg ikke vil støtte at regjeringen fremmer forslag om ratifikasjon av tredje tilleggsprotokoll til FNs konvensjon om barns rettigheter.

Med vennlig hilsen

Anniken Huitfeldt

⁵ Communication No. 100/2019 Finland.

⁶ H.F og M.F mot Frankrike

⁷ [Treaty bodies Sessions \(ohchr.org\)](https://www.ohchr.org/Treaty_bodies_Sessions) (nederst)

⁸ Claudia Duarte Agosthino og andre mot Portugal og 32 andre stater.